

Litteratur.

Darwinismen.

Om arternas uppkomst genom naturligt urval eller de bäst utrustade racernas bestånd i kampen för tillvaron, af *Charles Darwin*. Öfversättning från femte originalupplagan af *A. M. Sellig*. För-ra häftet. Stockholm, L. J. Hjerta. 1870.

Charles Darwin's lära om arternas uppkomst i växt- och djurriket, tillämpad på skapelsehistorien, af D:r *Friederich Rolle*. Öfversättning af *R. Sundström*. Stockholm. S. Flodin. 1870.

The Descent of Man, and Selection in Relation to Sex, by *Charles Darwin*. London, Murray 1871. Two volumes 8:0.

(Ur Samtiden. *)

II.

Naturforskningen har i alla tider gjort fromheten stora bekymmer. Om grunden för vår kristna tro rubbades i och med hvarje invändning mot den mosaiska skapelsehistoriens ordagranna giltighet, då hade det varit bäst för menskligheten att Galilei fått dö på bålet och att alla astronomer blifvit omsorgsfullt utrotade med eld och svärd. Lyckligtvis har erfarenheten visat, att vetenskapen, som sysselsätter sig med upptäckande af lagarne för densynliga världen, långt ifrån att beröfva människorna tron på en allvis och allgod försyn, rätt fattad bidrager att uppehålla och stärka den, och äfven det okunnigaste barn inhemtar nu i folkskolan begrepp om jordens ställning i världssystemet, som varit en hädelse för sextonhundralets teologer. På samma sätt har det gått med de geologiska upptäckterna: det är icke längre en gudsförnekelse att tro på jordens tillvaro utöfver de sextusen år som den bokstafliga bibeltolkningen funnit vara dess rätta ålder, och det har icke blifvit någon revolution, fastän våra almanackor icke längre, såsom för ännu blott tio år till baka, berättat att detta år 1871 "hålles för att vara det 5872 ifrån världens skapelse". De enklaste läroböcker för folkundervisningen börja redan att upptaga den åsigtten att vår jord utvecklats sig från sitt töckenembryo under oberäkneliga tidslängder, och att ordnade menskliga samhällen funnits flere tusen år före vår tideräkning.

*) Vi begagna tillfället att ytterligare fästa uppmärksamhet vid denna i många afseenden intresseväckande veckoskrift.

Till Redaktionen af H:fors Dagblad.

Helsingfors Dagblads redaktion behagade hänvisa sin korrespondent —X— i n:o 170, rörande hans artikel om Illustreret Tidende's pris, till kungörelsen i Finlands Allmänna Tidning n:o 147.

Tidningsexpeditionen.

Med ledning af ofvanstående svar hafva vi sökt upp n:o 147 af Finl. Allm. Tidning och på dess baksida funnit en kungörelse af tidningsexpeditionen Boisman*), att priset på en del utländska blad, deribland på Illustreret Tidende blifvit förhöjdt härstädes till följd deraf att „inköpspriset“ blifvit det. Huru det emedertid hänger ihop med detta „inköpspris“, som synes vara förhöjdt ehuru tidningens eget prenumerationspris enligt vår insändares utsago är lika högt som förr, har tillsvidare förblifvit oförklaradt.

Redaktionen.

Litteratur.

Darwinismen.

I.

(Forts. fr. n:o 173.)

Den nya teorien, den så kallade Darwinismen, gjorde allt ifrån första början ett oerhördt uppseende och mötte icke blott från teologernas sida utan äfven af många naturforskare den mest afgjorda ovilja. Hvert skulle det taga vägen med mensklighetens tro på en högre bestämmelse, menade man, om man rubbade dess förvisning om ett omedelbart gudomligt ursprung, och derhän måste det ju komma, om någon ville förrycka en bokstaf af den mosaiska berättelsen, att Gud i tidens början skapade alla djur på jorden, i hafvet och under himmelen, *hvert efter sin art?* Hvad den omsorgsfulle och mot alla förhastade slutsatser ytterst misstrogne detaljforskaren aldrig uttalade, det utsade med så mycket större tillförsigt andra såsom förfullständigande och naturlig följd af hans lära, och förkunnade, med en tvärsäkerhet, som ingenting kunde rubba, och en illa dold skadeglädje öfver den ideella naturbetraktelsens nederlag, att menniskan, långt ifrån att kunna berömma sig af ett gudomligt ursprung, och såsom sådan ett föremål för en speciel försynens omvårdnad, i rätt nedstigande led är en ättling af apan, och att hennes beprisade andliga företrädare endast är en följd af den hjernans tillväxt och egendomliga utveckling som omärkligt egt rum under omätliga tiderymder och oräkneliga generationer.

Darwin sjelf har sedermera uttalat sig i denna stora och i hela det menskliga lifvet djupt ingripande fråga, uti det denna vår i London utgifna arbetet *The descent of Man*, människans härstamning. Det är vår afsigt med dessa uppsatser att för våra läsare framlägga i ett öfverskådligt sammanhang hvad den nyare vetenskapen har att säga oss om de lefvande varelsernas ursprung, och vi skola i det följande också komma till menniskan, men först vilja vi en stund dröja vid arbetet om arternas uppkomst och se, om under de tolf åren som förflutit efter dess första

utgifvande några ytterligare forskningsresultat kommit till stöd för de deri uttalade åsigtorna.

För en sådan den lefvande skapelens kontinuitet, som Darwin förkunnar, tala i första rummet de fossilier som de sista årens forskningar i oväntadt stort antal bragt i dagen. I ojemförligt öfvervägande flertal äro de fossila organismer som vi finna inbäddade i de geologiska aflagrningarna närmast beslägtade med de omedelbara öfver- och underliggande formerna, hvilka följaktligen existerade omedelbart före och efter dem, och de bilda, med högst få undantag, endast olika arter af samma släkte. Antalet af dessa undantag förminskar sig oupphörligt, allt efter som undersökningarna utsträckas till angränsande trakter och likformiga geologiska bildningar på olika punkter af jorden.

Äfven i ett annat afseende talar geologiens erfarenhet mot det ryckvisa ingripandet af den skapande makten i den formbildande naturprocessen, nemligen genom alla landtdjurens beroende af likartade bostäder med dem som befolkades af deras något annorlunda formade omedelbara föregångare. Hafs djuren i de äldre som i de yngre aflagrningarna hafva öfver allt gemensamma släktdrag, emedan de lätt kunde förflytta sig ifrån den ena punkten af jorden till den andra, hvaremot landtdjuren af ett visst släkte voro inskränkta till särskilda nejder, af samma naturliga beskaffenhet med dem som beboddes af deras förfäder. Derföre finnas i Sydamerikas diluvial- och pliocenbildningar lemningar af pungdjur och tandfattige, som i de djupare tertiärlagren hade motsvarande former af till en del kolossal storlek, och till hvilka de nu lefvande arterna ganska nära sluta sig, hvar emot Europa och Asien under tertiärperioden beboddes af väsentligen samma däggdjurstyper som ännu befolka denna sammanhängande kontinent. Sydeuropa var ännu vid midten af denna geologiska period förenadt med Nordafrika, sammanhängande på flere ställen med Mindre Asien, och hade med dem samma djurracer gemensamma. Bosporen, Dardanellerna och Gibraltars sund voro då ännu icke genombrutna; den gamla världens ofantliga tjockhudar, elefanten, noshörningen, flodhästen, Asiens och Afrikas idislaresläkten, deras stora fruktassvärda kattor, deras apsläkten, vandrade obehindradt från den ena världsdelen till den andra, liksom nu jaguaren, bölapan och trög djuret vandra obehindradt fram och åter öfver Panamanäset. Samma förhållande råder i Australien, hvars både växt- och djurformer starkt afvika från Asiens och Afrikas; de fossila landtdjuren som blifvit funna uti Wellingtondalens berggrottor visa uteslutande den Australiska typen, till exempel de känguruh-likartade arterna *Nototherium*, *Wombat* och andra.

Det fins likväl vissa så att säga kosmopolitiska djurarter, som icke voro så strängt bundna vid en viss jordfläck, utan vandrade öfver ganska vidsträckt områden. Dit höra tapirarterna, som redan under miocenperioden utbredde sig öfver Europa, Asien och det dermed ännu i yttersta norden vid Behringssundet sammanhängande Amerika. Det var vid denna tid icke blott de nu mera af

vatten genomskurna förbindelsevägarne som gjorde sådana vandringar möjliga, utan också det ojemförligt varmare klimatet, hvilket med den rikaste palmvegetation betäckte Siberien, det arktiska Nordamerika och sjelfva Kamtschatka. Den närvarande skapelsen känner tapirer både i Sydasien och Sydamerika, hvarföre också Humboldt, som på sin tid icke kunde göra sig full reda för orsaken till denna företeelse, anmärkte att naturen i Sydamerika „reproducerat“ den Asiatiska tapirformen.

Än märkligare är hvad den jemförande anatomien och paleontologien tydligen gifva vid handen, att i fortidens funnos talrika förbindelselänkar äfven mellan sådana klasser, ordningar och familjer som i den närvarande skapelsen synas stå mycket långt skilda från hvarandra. De mellanliggande och förmedlande grenarne af det stora stamträdet hafva under tidernas längd bortfallit och gått förlorade; det fordras nemligen en förening af många särskildt samstämmade omständigheter för att bevara fossila kvarlevor åt efterverlden. Men just under de sista tio åren hafva många sådana öfvergångsformer kommit i dagen, mellanlänkar mellan de stora ordningarna, som mer än allt annat tala för en sammanhängande radföljd af skapade varelser.

Sålunda stå många generiska former af våra närvarande däggdjur temligen isolerade och förekomma oss såsom hemska gengångare från en förgången verldsordning, till exempel å ena sidan däggfiskarne (cetacéerna), å andra sidan tjockhudarne, till hvilken klass som bekant höra elefanten, noshörningen, flodhästen, tapiren o. s. v.; men under tertiärperioden fans det en hel rad af beslägtade arter, hvilka jemte de nu lefvande arterna bilda en sammanhängande utvecklingskedja. Vi påminna endast om *Dinotherium giganteum*, som genom huvudets form synes beslägtadt med cetacéerna, men genom sin tandbyggnad med tapiren, under det att från underkäken framspringa två huggtänder, med hvilka han likt valrossen kunde i brist af ben liksom med ett varpankare hjul sig fram på stränderna. Hvad är han då om icke en mellanlänk mellan de växtätande sirenerna i hafvet och de kolossala landboende pachydermerna? Det fins andra fossila typer som på det närmaste sluta sig till tapirerna, andra åter som bilda bryggan mellan flodhästen och elefanten, åter andra, hvilka på samma sätt slå en bro öfver det stora svalg som i den närvarande skapelsen skiljer de enhofvade djuren från idislarne. En af vår tids mest framsiående paleologer, J. G. Bronn, yttrade med särskildt afseende på den Darwinska stridsfrågan, att de utdöda djurformerna från molass-(tertiär)-perioden i sina fossila rester visa oss förmedlande länkar mellan tjockhudarne och idislarne i en sådan varieteternas mängd och mångfaldighet, att det icke längre är möjligt att draga annat än en fullkomligt godtycklig gräns mellan dessa båda stora ordningar.

Det är bekant att tillvaron af rudimentära organer, det vill säga sådana som icke kommit till utveckling, redan länge väckt forskarens förundran, men först Darwin har

*) Denna kungörelse var införd först i förrgårdagens officiella blad, således sedan än insändares anmärkning i H:fors Dagblad. Red.